

DİJİTAL HİKÂYELERİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME TUTUMUNA ETKİSİ*

Araştırma Makalesi

Duygu KARADAĞ** / Tazegül DEMİR ATALAY***

Geliş Tarihi: 29.06.2024 | Kabul Tarihi: 15.11.2024 | Yayın Tarihi: 23.12.2024

Özet: Araştırma, dijital hikâyelerin dinleme tutumuna etkisini incelemek amacıyla, karma yöntem araştırma desenlerinden açıklayıcı ardışık desen kullanılarak hazırlanmıştır. 2023-2024 eğitim-öğretim yılı II. döneminde Kars merkezde bulunan bir ortaokulda okuyan 72 öğrenciyle 8 haftalık bir çalışmayı kapsayacak şekilde yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak dinleme tutumu ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel aşamasında deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmada deney grubunun dersleri dijital hikâye anlatımı kullanılarak planlanmış, kontrol grubunda ise mevcut yöntemlerle ders işlenmiştir. Deneysel uygulama sonunda dinleme tutumu ölçeği son test olarak uygulanıp, elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmanın nitel aşamasında olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak deney grubu öğrencilerinden gönüllü 20 kişiyle görüşme yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler değerlendirilmiş, bulgular yorumlanarak sunulmuştur. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutum ölçeği ön test ve son test puanları istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin puanlarının aritmetik ortalamasının kontrol grubu öğrencilerinin puanlarının aritmetik ortalamasından yüksek olduğu görülmüş, yapılan analizler sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin dijital hikâye uygulamasına ilişkin görüşlerinin çoğunlukla olumlu olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, dijital hikâyelerin öğrencilerin dinleme tutumuna yönelik görüşlerinde olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital hikâyeler, dinleme becerisi, dinleme tutumu, eğitim teknolojileri, Türkçe eğitimi.

THE EFFECT OF DIGITAL STORIES ON THE LISTENING ATTITUDES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Research Article

Received: 29.06.2024 | Accepted: 15.11.2024 | Published: 23.12.2024

Abstract: This research was prepared using an explanatory sequential design, one of the mixed methods research designs, in order to examine the effect of digital stories on listening attitude. It was conducted in the second semester of the 2023-2024 academic year, covering an 8-week study with 72 students studying in a secondary school in Kars. Listening attitude scale and semi-structured interview form were used as data collection tools. In the quantitative phase of the research, a quasi-experimental research design with a pretest-posttest control group, one of the experimental designs, was used. In the study, the lessons of the experimental group were planned using digital storytelling, while the lessons of the control group were taught using regular methods. At the end of the experimental application, the listening attitude scale was administered as a posttest and the data were analyzed. Phenomenological design was used in the qualitative phase of the research. Interviews were conducted with 20 volunteers from the experimental group using the semi-structured interview form prepared by the researcher. The data obtained from the interviews were evaluated, and the findings were

* Bu çalışma, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan "Dijital hikâyelerin ortaokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ile okuma ve dinleme tutumuna etkisi" adlı yüksek lisans tezinden hareketle üretilmiştir.

** Yüksek Lisans Öğr.; Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı; duyguatbas@gmail.com 0009-0004-8009-5499

*** Prof. Dr.; Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı; tazeguldemir@gmail.com 0000-0003-2901-9226

interpreted and presented. To interpret the results, the listening attitude scale pre-test and post-test scores of the experimental and the control group were compared statistically. It was observed that the arithmetic averages of the scores of the experimental group were greater than the arithmetic averages of the scores of the control group students, and as a result of the analysis, it was determined that there was a statistically significant difference. According to the findings obtained from the interviews, it was determined that the students' opinions regarding the digital story application were mostly positive. According to the research results, digital stories had a positive effect on students' views on listening attitudes.

Keywords: Digital stories, educational technologies, listening attitude, listening skills, Turkish education.

Giriş

İletişimi sağlayan en temel unsur dildir. Etkili bir iletişim için bireyin dinlemeyi öğrenmesi, etkin dinleme yeteneği ve alışkanlığı kazanması gerekir (Demir Atalay ve Melanlıoğlu, 2016). Bir dili öğrenmenin yolu temel dil becerilerini öğrenmekle mümkündür (Batluralkız ve Karakuş Tayşi, 2021). Dilin dört temel unsurundan biri olan dinleme, kişiler arasında iletişimin vazgeçilmez bir ögesi olarak, anlatıcının iletisini anlama ve yorumlama çabası; işitme eylemini de kapsayan, karmaşık, aktif bir süreç; çok yönlü bir olgu; amaçlı bir eylem ve insanın seçme özgürlüğünün de bir yansıması olarak insan beyninin bilişsel süreçlerini gerektiren zihinsel bir etkinliktir (Epeçan, 2013). Dinleme, bireyin çevresinde olup bitenleri anlama ve bilgi edinmede kullandığı en pratik beceridir (Okcan, 2023). Dinleme, bir konuşmada sunulan fikirleri anlamak, yorumlamak, değerlendirmek, düzenlemek, belirlemek, hatırlamaya değer olduğunu düşünülen şeyleri seçmek veya kaldırmak olarak tanımlanabilir (Taşer, 2000). Güneş'e (2007) göre dinleme; ses, işitme, düşünme, anlama, bağdaştırma, eleştirme, zihinde yapılandırma gibi ses, kulak ve beyin çeşitli fonksiyonlarından oluşan karmaşık bir süreçtir. Dinleme üzerine yapılan tanımlardan hareketle dinlemenin duymakla başlayıp anlama, yorumlama ve tepkide bulunma gibi birçok süreci kapsayan fiziksel ve zihinsel bir faaliyet olduğu görülmektedir (Yazar, 2023). Türk Dil Kurumu (2020) Türkçe Sözlük'te "dinlemek" konu başlığı altında "işitmek için kulak vermek" tanımını yapmıştır. Özbay'a (2011) göre dinleme konuşulan veya sesli okunan sözlü mesajları doğru bir şekilde anlayabilmek olarak tanımlanır. Tüfekçioğlu'na (2014) göre ise dinleme işitme organları ile duyulan seslerin beyinde anlamlandırılma sürecidir. Konuşmada ortaya atılan düşünceleri anlamayı, yorumlamayı, değerlendirmeyi, organize etmeyi, aralarındaki ilişkileri belirlemeyi sonrasında saklanmaya değer bulunanları seçip ayırmayı ifade eden dil becerisidir (Taşer, 2000, s. 214).

Dinleme becerisi anne karnındayken başlamakta ve bireyler gelen sesleri dinleyip bu seslere tepki vermektedir (Bilgiç Yıldız ve Savaş, 2019). Dinleme döngüsel bir süreçtir. Kişinin verdiği bir tepki karşı taraf için uyarı niteliği taşımaktadır. Dinlemeye yönelik uygun ve olumlu bir tutum geliştirmek, iyi bir dinleme için kilit rol oynar. Etkili bir dinleme konuşanlara karşı ilgili olmayı gerektirir. Temel becerilerin gelişmesine temel olan dinleme becerisi, ilginin ve motivasyonun artması ile daha etkili olur ve anlamlandırmayı kolaylaştırır.

Tutum kavramı, olayların, durumların, nesnelere vb. bireyleri olumlu veya olumsuz olarak etkilemesi sonucu bireyde meydana gelen davranışsal, zihinsel, duygusal eğilimlerdir, şeklinde tanımlanabilir (Karakuş Tayşi ve Özbay, 2016). Özgüven (2000, s. 353) tutum kavramını "Bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşüncüyü kabul ya da

reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hâli veya eğilimidir” biçiminde tanımlamıştır. Dinleme tutumu, dinlemeye hazır oluş, algılayabilme güdüsünün yüksek oluşu ve odaklanmadır. Güçlü ve yerleşmiş yapıda olan tutumlarda bu ögeler tam anlamıyla bulunmakla birlikte daha zayıf olan tutumlarda davranışsal ögeler daha düşük seviyede olabilmektedir (Karakuş Tayşi ve Özbay, 2016). Dinleme tutumunu geliştirmek üzere kullanılan birçok yöntem ve teknik vardır. Dijital çağda öne çıkan yöntemlerden biri de dijital hikâye anlatımının kullanılmasıdır.

Basılı kitaplar dijital hikâyelerden ses, görüntü, çoklu medya ortamı, hareket ve aktiflik gibi pek çok unsur bakımından eksiktir. Dinleme tutumu konusunda birçok materyal ele alınmış, bu konuda birçok çalışma yapılmış ancak dijital materyallerden olan dijital hikâyelerin 5. Sınıf öğrencilerinin dinleme tutumu üzerindeki etkisini araştıran bir çalışma olmadığından, dijital hikâyelerin bu konudaki etkisi tam olarak bilinmemektedir. Araştırmaya başlamadan önce yapılan literatür taramasıyla, dinleme becerisi, teknolojinin eğitimde kullanılması ve bunun etkisi üzerine birçok çalışma incelenmiş ve bunun sonucunda dinlemenin sadece basılı araçlarla değil elektronik kitaplar, sesli araçlar, dijital hikâyeler ve çevrimiçi kütüphaneler gibi teknolojik olanaklar ile de yapılabileceği, dinlemeye yönelik tutumun bu tür bilişim teknolojilerinden etkilendiği anlaşılmıştır. Dijital hikâyelerin dinleme becerisine etkisini belirleyerek eğitim-öğretim ortamında teknolojik gelişmelerin doğru ve etkili kullanılmasını sağlamak, fırsat eşitliğini artırmak, teknolojik gelişmelerle ilgilenen ve teknolojik yenilikleri takip edebilen bireyler yetiştirmek hedeflenmelidir. Dünyada dil öğretimi alanında çağdaş modellerin kullanıldığı, bu sayede daha kısa sürede ve kalıcı olarak dinleme tutumunun geliştirildiği görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin dinlemeye karşı olumlu tutum kazanmalarında da yeni yöntemlerin kullanımının yaygınlaşması ile bu alanda hedeflenen başarının elde edileceği düşünülmektedir.

Gerek alan yazını taramaları gerekse sınıf içi uygulamalar açısından incelemeler yapılarak ele alınan bu araştırmanın eğitim öğretim ortamı ve öğrencilerin okuma tutumunun olumlu bir şekilde etkilenmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

1. Dijital Hikâye

Geçmişten günümüze doğru bakıldığında, eğitim ortamlarında kullanılan teknolojik aletlerin tepegöz, bilgisayar, video, yansıtım ve etkileşimli tahta olduğu görülmektedir. Son yıllarda kullanılmaya başlanan ve bundan sonra kullanılmasının artması beklenen materyaller ise; sesli ve 3D elektronik kitaplar, çevrim içi metinler ve sanal kütüphaneler, programlanmış okuma öğretimi uygulamaları ve elektronik hikâye kitaplarıdır. Sözlü veya yazılı anlatım yoluyla yapılan geleneksel hikâye türünün, teknolojik imkânlar ve çoklu ortam araçları kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmasıyla yapılan dijital hikâye de bu olanaklardan biridir (Çiğerci, 2015, s. 33). Geleneksel hikâyeye göre dijital hikâyeler çok yeni bir kavram sayılabilir. Alanyazında yapılan incelemeler sonucu birçok araştırmacının dijital hikâye ile ilgili çeşitli tanımlar yaptığı görülmektedir. Buna göre dijital hikâye, Turgut ve Kışla (2015) tarafından “interaktif dijital bir ortamda; ses, resim, grafik, hareketli grafik, görüntü, müzik ve metne dayalı anlatımın sunulması süreci”; Robin (2006) tarafından “belirli bir konu hakkında bilgi sunmak için resim, müzik, metin, ses ve video gibi türlü unsurları dijital ortamda bir araya

getirme”; Yamaç (2015) tarafından “belirli bir konuda bilgi sunmak için dijital grafikler, ses, video ve müzikleri bir araya getirme”; Yüksel (2011) tarafından “Dijital hikâye anlatımı, multimedya araçları veya kaynakları ile bilginin paylaşılması ve hikâyelerin anlatılması”; Polater (2019) tarafından “dijital hikâye yöntemi geleneksel hikâye anlatımının dijital ortamlarda görsel ve işitsel materyaller kullanılarak hazırlanması ve sunulması biçimi”; Göçen (2014) tarafından “dijital hikâye yöntemi anlatıcının multimedya araçları kullanarak hikâye anlatma ve bu hikâyeleri dinleyicilere aktarma yöntemi” olarak tanımlanmaktadır. Yani dijital hikâye yöntemi, geleneksel hikâyelemenin video, görsel, ses ve müzik gibi dijital içeriklerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan yeni nesil hikâyeleme yöntemidir (Polater, 2019). Ayrıca dijital hikâyelerin hazırlanması, hazırlayıcısına kendi tecrübelerini, kendi mesajlarını film yapmak hakkında profesyonel bir eğitim almada çoklu medya araçlarını da kullanarak, dijital ortamlarda sunma fırsatı tanımaktadır (Olur, 2021). Yiyeceklerin yetişmesini anlatan kısa bir film, modern çağ konusunda bir podcast, iyi aile ilişkileri hakkında tekrar eden bir video dijital hikâye anlatımına örnek olabilir.

Hartley ve McWilliam (2009’dan akt. Olur, 2021), dijital hikâyelerin sağladığı yararları şu şekilde sıralamaktadır:

- Dijital hikâye anlatımı bir biçim olarak doğrudan bir duyguyu açıklamanın duygusal yükünü, bir belgeselin gerçekliğini ve biçimin basit şıklığını bir araya getiren şiirsel bir yapıya sahiptir.
- Dijital uygulamalar, internet sitelerinde dijital yayın yapmaya yönelik yeni anlatı araç-gereçleri ile bireylerin eğitimini birleştirmektedir.
- Dijital hikâye bir akım olarak, uzman, tüketici ve kullanıcı odaklı yaratıcılığın ilk orijinal birleşimini temsil etmektedir.
- Dijital hikâye yeni medya ekolojisi için oluşturulmuş ayrıntılı bir metin sistemi olarak, üretici ve tüketici ilişkisini gözden geçirmekte, profesyonel ve amatör üretim arasındaki geleneksel ayrıma karşı çıkmaktadır. Dijital hikâye anlatımı aynı zamanda içerik aktarımına, hikâye anlatım formatlarına, katılım ve dijital okuryazarlığa katkı sağlamaktadır.

Farklı alanlarda farklı amaçlarla kullanılabilen dijital hikâyelerin öne çıkan özelliklerine göre sınıflandırılmasıyla dijital hikâye türleri ortaya çıkmaktadır.

1. 1. Dijital Hikâye Türleri

Farklı amaçlarla, farklı içeriklerle çeşitli dijital hikâyeler oluşturulabilmektedir. Dijital hikâye uygulayıcıları, dijital hikâyeleri eğitim dışında çoğunlukla kişisel anlatılar ve önemli olaylarını anlattıkları kişisel hikâyeler oluşturmak için kullanırlar. Dijital hikâye anlatıcılığı, insanların birbirlerine yardımcı olmasının en pratik yoludur (Şimşek, 2012, s. 51-57).

Robin’e (2008) göre en genel ve açık şekliyle dijital hikâyeler üç türle ele alınabilir; bilgilendirici hikâyeler, kişisel hikâyeler, tarihsel olaylarla ilgili hikâyeler.

Kişisel Hikâyeler: Dijital hikâye türleri arasında yaygın olarak kullanılan, yazarın kişisel deneyimlerini anlattığı, belki de en popüler dijital hikâye türüdür. Bireyin kendi yaşamıyla ilgili duygu, düşünce ve olayların yine bireyin bakış açısıyla anlatıldığı hikâyelerdir.

Tarihsel Olaylarla İlgili Hikâyeler: Tarihî olayları analiz eden hikâyeler, tarihi olayların araştırılması ve farklı biçimlerde anlatılması üzerine odaklanmaktadır (Karakoyun, 2014).

Bilgilendirici (Öğretici) Hikâyeler: Bu tür dijital hikâyeler özellikle birçok farklı içerik alanlarında eğitim materyallerini ifade etmek için kullanılır (Ulum, 2017). Kişilerin öğrendikleri kavram ve konuyla ilgili bildiklerini dijital ortama ses, resim ve müzikle aktarmasıyla oluşan hikâyelerdir. Bu hikâyeler; matematik, sosyal bilgiler, tıp, dil eğitimi vb. alanlarda eğitsel amaçlarla hazırlanır. Değerler eğitiminde de öğretim materyali olarak kullanılabilecek en etkili dijital hikâye türüdür.

Dijital hikâyelerin oluşturulması sürecinde bazı öğelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu öğeler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1.2. Dijital Hikâye Öğeleri

Bir hikâyenin asıl amacı bir düşünceyi, bir mesajı karşı tarafa mümkün olduğunca anlaşılabilir bir şekilde iletmektir. Dijital hikâyelerde de mesajın karşı tarafa net ve anlaşılır bir şekilde iletilebilmesi ve ortaya kaliteli bir ürün konabilmesi için bazı özellikleri içermesi gerekmektedir.

Yapılan birçok araştırmaya göre dijital hikâyelerin etkili ve kendi içerisinde devimsel olabilmesi için hazırlama ve sunum aşamasında sahip olması gereken yedi öge bulunmaktadır. Robin'e (2008) göre dijital hikâyenin yedi ögesi aşağıda açıklanmıştır.

- Bakış açısı: Dijital hikâye yazarının kendi yaşantı ve tecrübelerini kendi bakış açısından ele alarak hikâyede aktarılmak istenen mesajın verilmesi biçimidir.
- İlgi çekici soru: Dikkat ve ilgiyi sağlamak, bu ilgi ve dikkatin sürekliliği için dijital hikâyeye ilgi çekici bir soruyla başlanmalıdır. Bu soru hikâye başında açıkça sorulabileceği gibi hikâyenin içine gömülerek dinleyici ve izleyicinin hikâyeye odaklanması da sağlanabilir.
- Duygusal içerik: Dijital öykülerin amacı dinleyici ve izleyicisine doğrudan bilgi aktarmak yerine teknolojik imkânları kullanarak ve estetik kaygısı güderek izleyicisinin öyküden zevk almasını sağlamaktır (Ciğerci, 2015). En etkili dijital hikâyeler, dinleyici ve izleyicisini farklı duygularla diri tutan, gözyaşı, kahkaha ve memnuniyeti uyandıran duygusal içeriğe sahip olmalıdır.
- Ekonomi: Dijital hikâyelerin uzunluğu, süresi ile ilgili olan bu ögeye bağlı olarak dijital hikâyelerin izleyici ve dinleyiciyi sıkımayacak biçimde 2-5 dakika ile sınırlandırılması gerekmektedir. Etkili bir dijital hikâye oluşturma sürecinde verilmek istenen mesaj güçlü bir anlatımla, az efekt ve birkaç kelime ile aktarılmalıdır.
- Hız: Dijital hikâyelerin anlatımındaki hız, dinleyicinin dikkatini çekmek için önemlidir ve bu nedenle dijital hikâye anlatımındaki tempo değişken olmalıdır. Ritim ve enerji hikâyedeki olayların aktarılmasında önemli unsurlardır. Ekonomi ve hız öğeleri arasında önemli bir bağlantı söz konusudur.
- İyi seslendirme: Dijital hikâyelerin en önemli öğelerinden biridir, çünkü hikâye anlatıcısına, hikâyenin konusu, duygusal içeriği, verilmek istenen mesajı dikkate alarak kendi sesiyle seslendirme olanağı sunar. Bu amaçla anlatıcı sesinde yükseltme,

alçaltma, incelik kalınlık gibi oynamalar yaparak dinleyicinin/izleyicinin dikkatini çekebileceği gibi hikâyenin vermek istediği iletiyi de aktarmaya yardımcı olur.

- Müziğin kullanımı: Dijital hikâyede kullanılmak üzere görseller ve metne uygun olarak seçilen, dijital hikâyenin vermek istediği mesajı ve duygusal içeriği iyi bir şekilde destekleyen müzik ve ses efektleriyle birleşen dijital hikâye daha eğlenceli ve ilgi çekici olabilir.

1.3. Dijital Hikâye Oluşturma Süreci

Tarih boyunca öyküleme bilgi, bilgelik ve değerleri paylaşmak amacıyla farklı ortam ve biçimlerde kullanılmış, günümüzde ise internetin yaygın kullanımı ve teknolojinin de etkisiyle dijital ortama aktarılmıştır (Sadık, 2008). Dijital hikâyelerin etkili ve hedeflenen amaca uygun olabilmesi için hikâye oluşturma sürecinin doğru bir şekilde planlanması gerekir. Bu süreç belirli aşamaların tamamlanmasını gerektirir. Dijital hikâye anlatıcılarının ve ürettikleri içeriklerin yeni bir ifade aracı olduğunu belirten Küngerü (2016, s. 33-45), artık bireylerin hayatlarının dijital hikâyelerle şekillendiğini, bireylerin dijital hikâyeleri yoğun bir şekilde takip ederek gündemini oluşturduğunu ve anlatıların insanların gerçekliğinin dönüşümüne neden olduğunu ifade eder.

Dijital hikâye oluşturma süreci, geleneksel hikâye anlatma süreciyle benzer şekilde ilerler. Konunun seçilmesi, taslağın oluşturulması ve fikirlerin ortaya çıkması ile devam eder. Fikrî süreçte hikâyenin teması belirlenir ve sonrasında hikâyenin görsel öğelerini oluşturmak için bir hikâye panosu (storyboard) oluşturulur ve üretim aşamasına geçilir. Bilgisayar ve mobil uygulamalar yardımıyla da kısa film oluşturulur.

1.4. Dijital Hikâyelerin Eğitimde Kullanımı

Hikâyeler anlatmak eski zamanlardan beri kullanılan bir öğretim yöntemidir. Hikâye anlatmanın gücü evrenseldir ve her toplumda öğretmenin önemli yöntemlerindedir. Gelişen ve değişen dünyada her alanda olduğu gibi eğitimde de materyaller değişmekte ve gelişmektedir. Hayatın her alanını etkileyen teknoloji bu bağlamda hikâyelerin de dijital bir dönüşüme uğramasını sağlamış, çağın gereklerine uyarak hikâyelere dijital bir boyut kazandırmıştır. Bu hâliyle dijital hikâye anlatımı, eğitim bağlamında güçlü bir öğrenme aracı olarak hızla popüler olmuştur. Dijital hikâyeleri eğitimde popüler yapan ve sık kullanımını sağlayan eğitimin her seviyesinde kullanımının mümkün olması ve farklı türde içeriklerle türlü eğitimlere imkân sağlamasıdır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, dijital hikâye anlatımının ortaokul öğrencilerinin dinleme tutumu üzerine etkisini ve dijital hikâye anlatımına yönelik öğrenci görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi “Dijital hikâye anlatımının ortaokul öğrencilerinin dinleme tutumuna etkisi var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu problem doğrultusunda, araştırmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Dijital hikâye anlatımının yapıldığı deney grubu ile mevcut programda yer alan yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Dijital hikâye anlatımının yapıldığı deney grubu ile mevcut programda yer alan yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Dijital hikâye anlatımının yapıldığı deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Mevcut programda yer alan yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Yöntem

Dijital hikâye anlatımının ortaokul öğrencilerinin okuma tutumuna etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma, karma yöntem araştırma desenlerinden olan açıklayıcı ardışık desen kullanılarak hazırlanmıştır. Karma araştırma; tek bir çalışma ya da çalışmalar dizisindeki aynı temel olgulara ilişkin nitel ve nicel veriler toplamayı, onları analiz etmeyi ve yorumlamayı içermektedir (Leech ve Onwuegbuzie, 2007). Karma yöntemde hangi verinin baskın olarak değerlendirileceği, hangi sırayla gerçekleştirilecekleri tamamen araştırmacıya bağlıdır. Sırayla veya aynı anda nitel ve nicel veriler toplanması araştırmacının amacına göre şekil alır. Araştırmanın nicel aşamasında, deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel aşamada ise nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bu desen, araştırmanın incelediği olguyu deneyimleyen ve bu olguyu yansıtabilecek kişi ya da gruplara odaklanır (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgubilim araştırmalarının temel veri toplama aracı, görüşmedir. Yapılan araştırmada da “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılarak dijital hikâye anlatımı uygulamasına dair deney grubu öğrencilerinin görüşleri alınmıştır.

3.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel verilerinin toplanması aşamasında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılarak araştırılan konuya uygun olarak belirlenen bazı özellikleri taşıyan gruplar çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak bu araştırmada Kars merkezde bulunan bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 5. sınıf öğrencilerinden iki şubeden toplam 70 öğrenci kontrol ve deney grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmanın nitel aşamasında elde edilmek istenen verilerin sağlanması için, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yapılarak katılımcılar belirlenmiştir. Bu bağlamda Kars merkezde bulunan bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 5. sınıf öğrencilerinden dijital hikâye anlatımı uygulanan deney grubu öğrencilerden gönüllü olan yirmi kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler yapılmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada, “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği” (Ürün Karahan, 2020) dijital hikâyelerin öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarına etkisini ölçmek amacıyla uygulama

öncesinde ve sonrasında kullanılmıştır. Nitel aşamada ise araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

3.3. Uygulama

Çalışmanın deneysel uygulamasının hazırlık aşamasında, önceden belirlenmiş olan araştırma problemine ve hipotezlere uygun olarak nicel aşama için dinleme tutumu ölçeği, nitel aşama için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Ardından araştırmanın uygulanması için kontrol ve deney grupları belirlenmiştir. Kontrol grubuna, uygulama süresince, mevcut Türkçe öğretim programında yer aldığı şekli ile öğretim yapılırken, deney grubuna dijital hikâye anlatımı uygulaması gerçekleştirilmiştir. Deney grubuna uygulanacak olan dijital hikâye ders materyalleri, 1 hafta deneme uygulaması ve 8 hafta ders uygulaması şeklinde araştırmacı tarafından hazırlanmış ve sınıfta kullanılmak üzere taşınabilir hâle getirilmiştir. Kullanılan 7 dijital hikâyeden 3 tanesi araştırmacı tarafında “Powtoon” uygulama platformunda hazırlanmış, 4 tanesi “Youtube” video paylaşım platformundan alınmıştır. Dijital hikâye hazırlanması sürecinde kullanılan Powtoon uygulama platformu kısmen ücretli olduğundan gerekli satın almalar araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve kullanılmıştır.

Uygulamanın 8 haftalık sürecinde ilk hafta, deney ve kontrol gruplarına dinleme becerisinin ne olduğu detaylı olarak anlatılmıştır. Becerinin ne olduğunu fark eden gruplara tutum kavramı açıklanmıştır. Her iki guruba da “Dinleme Tutumu Ölçeği” uygulanmıştır. Derslerin uygulanması sürecinde her grup için aynı metinler kullanılmış, deney grubu öğrencilerine dijital hikâye anlatımı ile öğretim yapılırken, kontrol grubu öğrencilerinin dersleri mevcut programdaki yöntemlerle işlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

3.4.1. Nicel Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizinde öncelikle parametrik testlerin uygulanması ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Ancak parametrik testlerin yapılabilmesi için verilerin dağılımının bazı şartları sağlaması gerekmektedir. Verilerin normal dağılım özellikleri gösteriyor olması bu koşulların en önemlisidir (Can, 2014).

Deney ve kontrol grubunun ön test ve son test sonuçlarının çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, ön test çarpıklık değerinin -1.13, basıklık değerinin 1.09 olduğu belirlenmiştir. Son test çarpıklık değerinin -1.26, basıklık değerinin ise 1.26 olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular ön test ve son test tutum ölçeği veri setlerinin normal dağılım gösterdiğini ifade etmekte, veri analizinde parametrik testlerin kullanımını mümkün kılmaktadır.

Tablo 1

Deney Ve Kontrol Grubunun Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	X	SS	SD	T	P	Levene Statistik	
							F	p
Deney	35	102.11	25.05	68	1.06	.29	.05	.81
Kontrol	35	95.97	23.23					

Levene testi ile grupların varyansları incelenmiş, varyansların homojen olduğu belirlenmiştir. Yapılan t testi analizi sonucunda deney ve kontrol grupları ön test tutum ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

3.4.2. Nitel Verilerin Analizi

Bu çalışmada nitel veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen nitel verilerin analizi, betimsel analiz ile yapılmıştır. İçerik analizinde elde edilen verilerin açıklanabilecek kavramlara ulaştırması amaçlanmaktadır. Bu amaçla elde edilen verilerin öncelikle kavramsallaştırılması, daha sonra verilerin bu kavramlara göre düzenlenerek, verileri açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

4. Bulgular

4.1. Araştırmanın Nicel Verilerine Ait Bilgiler

Dijital hikâye anlatımının yapıldığı deney grubu ile mevcut programda yer alan geleneksel yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır.

Tablo 2

Deney Grubu ve Kontrol Gurubu Öğrencilerinin Dinleme Tutumu Ön Test Sonuçlarına Ait Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Deney Grubu	35	91,91	15,66	68	,136	,893
Kontrol Grubu	35	91,42	14,28			

$p > 0.05$

Tablo 2 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=91,91$; $ss=15,66$) ile kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=91,42$; $ss=14,28$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($t_{(35)}=136$; $p > .05$). Bu bulguya dayanarak deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dijital hikâye anlatımı kullanılarak yapılacak olan öğretim öncesinde dinleme tutumu aritmetik ortalamalarının yakın değerlere sahip olduğu söylenebilir.

Dijital hikâye anlatımının yapıldığı deney grubu ile mevcut programda yer alan yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır.

Tablo 3

Deney Grubu ve Kontrol Gurubu Öğrencilerinin Dinleme Tutumu Son Test Sonuçlarına Ait Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Deney Grubu	35	102,11	7,16	68	3,250	,002

Kontrol Grubu	35	93,25	14,43

P<0.05

Tablo 3 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu son test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=102,11$; $ss=7,16$) ile kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu son test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=93,25$; $ss=14,43$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($t_{(35)}=3,25$; $p<.05$). Elde edilen etki büyüklüğü değeri ($d=0,78$) farkın yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulguya dayanarak dijital hikâye anlatımı kullanılarak yapılan öğretim sonucunda deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumları üzerinde yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Dijital hikâye anlatımının yapıldığı deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımlı gruplar t-testi yapılmıştır.

Tablo 4

Deney Grubu Öğrencilerinin Dinleme Tutumu Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bağımlı Gruplar T-Testi Sonuçları

	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Ön Test	35	91,91	15,66	34	-4,356	,00
Son Test	35	102,11	7,16			

P<0.05

Tablo 4 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=91,91$; $ss=15,66$) ile dinleme tutumu son test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=102,11$; $ss=7,16$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($t_{(35)}=-4,35$; $p<.05$). Elde edilen etki büyüklüğü değeri ($d>1$) farkın çok yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulguya dayanarak dijital hikâye anlatımı kullanılarak yapılan öğretim sonucunda deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumlarında oldukça anlamlı bir farkın olduğunu söylemek mümkündür.

Mevcut programda yer alan yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımlı gruplar t-testi yapılmıştır.

Tablo 5

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinleme Tutumu Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bağımlı Gruplar T-Testi Sonuçları

	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Ön Test	35	91,42	14,28	34	-,489	,628
Son Test	35	93,25	14,43			

p>0.05

Tablo 5 incelendiğinde kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=91,42$; $ss=14,28$) ile dinleme tutumu son test puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=93,25$; $ss=14,43$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır

($t_{(35)}=-489$; $p<.628$). Elde edilen etki büyüklüğü değeri ($d=0,16$) farkın çok düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulguya dayanarak mevcut programda yer alan geleneksel yöntemlerle yapılan öğretimin kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu üzerinde çok düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.2. Araştırmanın Nitel Verilerine Ait Bulgular

Araştırmanın nitel boyutuna yönelik olarak, dijital hikâye anlatımı uygulaması ile eğitimin yapıldığı 35 deney grubu öğrencisinden gönüllü olan 20 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler öğrencilerin de uygun gördüğü zamanlarda gerçekleştirilmiş, düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri için gereken açıklamalar katılımcılara yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğrenci görüşleri dört tabloda toplanmıştır:

- Öğrencilerin dijital hikâye anlatımı uygulamasına ilişkin görüşleri,
- Öğrencilerin dijital hikâye anlatımını kullanıp kullanmayacağına dair görüşleri,
- Öğrencilerin dijital hikâye anlatımına yönelik eleştirileri,
- Öğrencilerin dijital hikâye anlatımına yönelik önerileri.

Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular, belirtilen temalara ilişkin kategori ve kodlar gösterilerek oluşturulan görseller ve tablolarla ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılması ile ilgili görüşlerinin neler olduğu sorulmuştur. Elde edilen verilerin Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Dijital Hikâye Anlatımının Ders ve Etkinliklerde Kullanılması İle İlgili Görüşler ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Olumlu	Eğlenceli ve güzel	11
	Dikkat çekici	8
	Kolay anlaşılır	7
	Faydalı	7
	Beğenilme	2
	Dersi kaynatılmaması	1
	Serbest etkinlik gibi	1
	Okumayı sevdirmeye	1
	Okunanların somutlaşmasını sağlama	1
	Her ders kullanılsın	1
Toplam		40
Olumsuz	Dinleme/İzleme problemleri	3
	Hep kullanılamaması	3
	Video izlemenin zararı	1
	Kısa videolar	1
	Okumadan soğutması	1
	Beğenmeme	1
Toplam		10

Tablo 6’da gösterildiği üzere, dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılmasına ilişkin görüşleri sorulduğunda, öğrencilerin çoğu, dijital hikâye anlatımı uygulamasının kullanıldığı dersi daha olumlu bulduğunu belirtmiştir. Bazı öğrenciler ise yöntemle ilgili bazı olumsuz düşüncelerini dile getirmiştir. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö2: Eğlenceli oluyor, televizyon izler gibi ders işliyoruz. Yanımdaki arkadaşlarım konuştuğu için biraz anlamadım ama okuyunca tam anladım.

Öğrencilerden bazıları (n=3), ortamdan kaynaklı bazı durumlardan dolayı videoları anlamakta zorlandıklarını belirtmiştir. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö10: Dijital hikâye metinleri okuduklarımızı görmemizi sağladığı için, daha iyi anladık ve soruları daha kolay cevapladık. İzlerken sadece sesi az duyduğum için zorladım. Ama sesi çok açınca da diğer sınıflar rahatsız oluyordu. Bu yüzden zor oldu. Ama yine de çok faydalı.

Bazı öğrenciler ise (n=3), videoların her derste kullanılmayacağını düşünmektedir. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö16: Böyle izleyerek ders işlemek güzel ama her ders böyle olursa alışırız ve bir daha asla okumak istemeyiz. Bence okumak o zaman daha sıkıcı olur. Bu şekilde ders işlemek gibi değil de sinemaya gitmek gibi oluyor. Sorular sayesinde daha dikkatli dinlemiş oluyorum.

Tablo 7

Dijital Hikâye Anlatımının Ders ve Etkinliklerde Kullanılıp Kullanılmaması İle İlgili Görüşler ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Siz Öğretmen Olsaydınız	Kullanırdım	16
	Kullanmazdım	4
Toplam		20

Dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılıp kullanılmaması ile ilgili görüşler incelendiğinde öğrencilerden çoğunun (n=16) eğer öğretmen kendileri olsaydı dijital hikâye kullanımı yöntemini derslerinde kullanacaklarını söylemişlerdir. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö1: Evet kullanırdım.

Dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılıp kullanılmaması ile ilgili görüşler incelendiğinde öğrencilerden birkaçının (n=4) eğer öğretmen kendileri olsaydı dijital hikâye kullanımı yöntemini derslerinde kullanmayacaklarını söylemişlerdir. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö14: Her ders kullanmazdım.

Tablo 8

Dijital Hikâye Anlatımının Ders ve Etkinliklerde Kullanılıp Kullanılmaması İle İlgili Eleştiriler ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Eleştiriler	Faydalı	10

	Teknik aksaklıklar	4
	Uygun değil	2
	Ailenin istememesi	1
	Video uzunluğu	1
	Eleştiri yok	1
	Zaman yetersizliği	1
	Videolara erişim	1
Toplam		21

Tablo 8 incelendiğinde dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılıp kullanılmaması ile ilgili eleştirilere yönelik olarak öğrencilerin yarısının (n=21) belirttiği husus, faydalı bir etkinlik olmasıdır. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö3: Bence çok güzel eleştirecek bir şey yok. Anlamamızı sağlayan faydalı bir etkinlik.

Öğrencilerden bazıları (n=4), dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılmasının bazı teknik aksaklıklardan dolayı zor olacağını belirtmiştir. Bu bulguya yönelik öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö1: Videolar güzel ama elektrik olmazsa ders işleyemeyiz. Tahta Çalışmaz.

Ayrıca verilen cevaplardan anlaşıldığı kadarıyla, öğrencilerin dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılıp kullanılmaması ile ilgili olarak duydukları bazı kaygılar da bulunmaktadır. Öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö2: Evde ailemiz izin vermeyebilir. Kitap okuyun derler.

Öğrencilere dijital hikâye anlatımının ders ve etkinliklerde kullanılıp kullanılmaması ile ilgili önerilerinin neler olduğu sorulmuştur. Öğrencilerin dijital hikâye anlatımı uygulamasına ilişkin görüşlerine ait kategori, kod ve bunların frekansları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Dijital Hikâye Anlatımının Ders ve Etkinliklerde Kullanılıp Kullanılmaması İle İlgili Öneriler ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Öneriler	Videoların uygunluğu ve süresi	8
	Önerim yok	4
	Her derste kullanılmamalı	3
	Daha az izlenmeli	3
	Her derste kullanılmalı	2
	Okumanın önüne geçmemesi	1
	Daha çok izlenmeli	1
	Videoların paylaşılması	1
	Toplam	

Dijital hikâye anlatımına yönelik önerileri sorulduğunda öğrencilerin bir kısmı (n=8), videoların daha uzun, komik ve faydalı olabileceğini, bir kısmı ise daha kısa videolar olabileceğini belirtmiştir. Bu bulguya ilişkin öğrenci ifadeleri şöyledir:

Ö7: Komik, eğlenceli ve faydalı videolar olursa daha iyi olur. Her konuda değil anlaşılması zor konularda videolar olmalıdır.

Dijital hikâye anlatımına yönelik önerileri sorulduğunda öğrencilerin bir kısmı (n=3), videoların daha az izlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bulguya ilişkin öğrenci ifadeleri şöyledir:

Ö2: Okumanın önüne geçmemeli bence. Öğrenciler izlemeye alıştırsa bir daha okumaz.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi yapılmış ve çıkan sonuçlar grupların puanlarının birbirine yakın olduğunu, istatistik olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre deneysel uygulama öncesi grupların dinleme tutumu değerleri oldukça yakındır. Dinleme tutumu son test puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız gruplar t-testi analizi sonucunda deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu son test puanları ile kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu son test puanlarının aritmetik ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Buna göre deneysel uygulama sürecinin deney grubu öğrencilerinin dinleme tutumu üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Dinleme tutumu ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımlı gruplar t-testi sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin deneysel uygulama sonucu dinleme tutumu puanları yükselmiştir. Puanlar istatistiksel olarak analiz edildiğinde çıkan farkın anlamlı olduğu ve etki değerinin oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca bakılarak deney grubu öğrencilerinin dijital hikâye anlatımdan olarak etkilendiğini söylemek doğru olur. Kontrol grubu öğrencilerinin dinleme tutumu ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımlı gruplar t-testi sonuçları incelendiğinde dinleme tutumu ön test puanlarının aritmetik ortalaması ile son test puanlarının aritmetik ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlara göre kontrol grubu öğrencilerine geleneksel yöntemlerle yapılan derslerin dinleme tutumu üzerinde herhangi bir etkisi olmamıştır.

Araştırmanın nitel aşamasında yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu aracılığıyla ulaşılan verilere betimsel analiz yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde doldurulan görüşme formlarındaki kayıtlar doğrultusunda tema, kategori ve kodlar oluşturulmuş, veriler ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Öğrencilerin dijital hikâye anlatımı uygulamasına ilişkin görüşleri, olumlu ve olumsuz olarak iki kategoride yorumlanmıştır. Frekans değerleri yüzde olarak ifade edildiğinde %80 oranında olumlu cevaplar alınmıştır. Dijital hikâye anlatımının dinleme becerisinin geliştirilmesini sağlamak için derslerde kullanılmasına yönelik olarak olumsuz görüşler ise toplam öğrenci görüşlerinin %20'sini oluşturmaktadır. Olumsuz görüşlere yönelik kodlar incelendiğinde en başta yer alan görüşün üç öğrenci cevabı ile dinleme ile ilgili problemler olduğu görülmektedir. Öğrencilerin endişesi yaşanacak teknik aksaklıkların dijital hikâyenin izlenmesinde problem yaratacağı yönündedir. Yine üç öğrencinin verdiği cevaba göre dijital hikâyelerin her zaman kullanılamayacağına yönelik endişelerdir. Öğrenci görüşlerinin bütün olarak değerlendirilmesi ile görülüyor ki dersler dijital hikâye anlatımının kullanılması öğrencilerin beğendiği ve faydalı bulduğu bir uygulamadır. Teknik problemlerden endişe eden öğrencilerin faydalı bulması, video

izlemenin zararlı olduğunu düşünen öğrencilerin beğendiğini söylemesi ya da her ders kullanılmasının mümkün olduğunu düşünmediği hâlde eğlenceli bulması, dijital hikâye anlatımının kullanılmasının öğrenciler tarafından da olumlu bulunduğunu göstermektedir.

İkinci olarak öğrencilerin dijital hikâye anlatımını kullanıp kullanmayacağına dair görüşlerinin incelenmesi ile ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, görüş bildiren yirmi öğrenciden on altısının “kullanırdım” dört tanesinin “kullanmazdım” cevabını verdiği görülmüştür. Cevaplara bakıldığında öğrencilerin uygulamayı uygun bulduğu görülür. Aynı zamanda bu oranın dijital hikâye anlatımının derslerde kullanılmasını olumlu bulan öğrenci sayısı ile tutarlılık göstermesi öğrenci cevaplarının objektif olduğunu da göstermektedir.

Öğrencilerin dijital hikâye anlatımına yönelik eleştirilerine bakıldığında toplam %48 oranında faydalı olduğunun düşünüldüğü görülmektedir. Teknik aksaklıkları problem olarak gören öğrencilerin oranı %20 olurken %10’a yakın bir oranda uygun olmadığını söyleyen katılımcılar olmuştur. Ayrıca bir cevapta eleştiri olmadığı söylenmiştir. Olumsuz eleştirilere ayrıntılı olarak bakıldığında, bu yönde yapılan eleştirilerin genellikle dijital hikâye anlatımından değil teknik aksaklıklar, uygulamanın yeni olmasından dolayı ön yargıların etkisinde yapıldığı düşünülmektedir. Öğrencilerin olumsuz yaklaştıklarını belirten bu ifadelere genel olarak dijital hikâyelerin kendisinden değil, ekrana olan ön yargının, aile tepkisinin ve öğrenci yaşantılarının sebep olduğu düşünülmektedir. Olumsuz fikirlere sahip öğrencilerin, derse aktif olarak katıldıkça dijital hikâye anlatımına karşı ön yargılarının kırılacağı ve yöntemi daha çok sevecekleri düşünülmektedir. Öte yandan öğrencilerin eleştirileri genel olarak değerlendirildiğinde sadece faydalı olduğunu söyleyenlerin oranının diğer tüm cevapların oranından fazla olması öğrencilerin dijital hikâye anlatımının derslerinde kullanılmasına yönelik olumlu görüşlerini pekiştirmektedir.

Öğrencilerin dijital hikâye anlatımına yönelik önerileri incelendiğinde frekans oranı en yüksek olan öneri % 35’lik oranla “videoların uygunluğu ve süresi” ile ilgilidir. Bu uygunluk konularının seviyesine göre daha zor metinlerde dijital hikâyelerin destekleyici olması yönünde belirtilmiştir. Süresinin daha uzun olmasının gerektiğini belirten cevaplar olduğu gibi, sürenin daha kısa olması gerektiğini belirten cevaplar da vardır. Frekans yüksekliği ile ikinci sırada yer alan önerinin “önerim yok” şeklinde olması öğrencilerin kendilerine sunulan videoların ve dijital hikâye uygulaması ile ders yapılmasının onlar açısından yeterli olduğu anlamına gelmektedir. Bu frekans değeri %17’lik bir orana sahiptir. “Her derste kullanılmaması gerektiği” önerisinde bulunan cevaplar incelendiğinde %13’lük oranla bu uygulamanın diğer derslerde kullanılmasının uygun olmadığı düşünülmekte, buna karşılık “diğer derslerde kullanılması gerektiğini” belirten cevapların oranı ise %9’luk bir orana sahiptir. Bu cevapları veren öğrencilerin cevapları konuların daha iyi anlaşılmasını sağlayacağını, daha eğlenceli olacağını, dijital hikâye anlatımının faydalı olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Öğrenci önerileri genel olarak incelendiğinde dijital hikâye anlatımının kabul gördüğü ve önerilerin genellikle daha çok ve daha uzun süre kullanılması yönünde olduğunu göstermektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, dijital hikâye anlatımı kullanılarak yapılan dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinleme tutumunu geliştirdiği yönündedir. Alan yazında bu sonucu destekler nitelikte bazı çalışmalara rastlanmıştır. Al-Mansour (2011),

ilkokul öğrencileri ile yaptığı araştırmasında dijital hikâye uygulaması kullanılarak yapılan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Söz konusu çalışmada dijital hikâye anlatımının yanında öğretmenlerin metinleri seslendirerek model okuma yapmaları, başka bir değişken olarak uygulamaya konulmuştur.

Kandemir ve Bay (2023) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri ölçülerek deney ve kontrol gruplarının aldıkları puanlar analiz edilmiş ve bu sonuçlarına göre okuduğunu anlama becerisi ön test puanları arasında anlamlı fark bulunmazken, son test puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Çıkan sonuç bu çalışmanın sonuçlarıyla uygunluk göstermektedir.

Hamdy (2017), ilkokul ikinci sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada dijital hikâyelerin deney grubu öğrencilerinin okuduğunu ve dinlediğini anlama becerilerini daha fazla geliştirdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca öğrencilerin dijital hikâye uygulamasının kullanıldığı sınıf ortamını daha eğlenceli buldukları da çalışmanın bulguları arasındadır. Elde edilen sonuçlar, bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Öğrencilerin çalışma sürecinde dijital hikâyeleri istekli bir şekilde ve zevkle izledikleri gözlemlenmiştir. Bu açıdan dijital hikâyelerin öğrenciler üzerinde benzer etkiler bıraktığı söylenebilir.

Dijital hikâyeler bunların dışında Türkçe dersinde temel dil becerilerinin geliştirilmesinde birçok çalışmanın konusu olmuştur. Dijital hikâyeleri Yamaç (2015), yazma becerilerini geliştirmede, Çiğerci (2015) ise dinleme becerisine etkisini incelemek amacıyla kullanmışlardır ve yaptıkları çalışmalarla dijital hikâyelerin temel dil becerilerinin geliştirilmesinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bunun yanında birçok çalışmada olduğu gibi Çiğerci (2015), Türkçe dersine olan tutumun da olumlu yönde arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar da bu çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Bu çalışmanın sonucunda, deney grubu öğrencilerinin görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda, dijital hikâye kullanımının öğrencilerin olumlu tutumunu artırdığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada dijital hikâye anlatımı kullanılarak işlenen derslerin öğrencilerin dinleme tutumuna etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre dijital hikâyelerin öğrencilerin dinleme tutumuna olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Buna göre;

- Uygulamanın dinleme tutumuna olumlu katkılarından faydalanılarak öğrencilerin motivasyonuna etkisi araştırılabilir.
- Çalışmada öğrencilerin dinleme tutumunun gelişmesine olanak sağlayan faktörlerden biri de öğrencilerin dijital hikâyeleri izlemeleridir. Bu sebeple ilkokul düzeyinde yapılacak dinleme etkinliklerinin izleme etkinlikleriyle birlikte yapılması faydalı olacaktır.
- Öğrencilere sunulan önceden hazırlanmış dijital hikâyelerin etkisi göz önünde bulundurularak, öğrencilerin kendilerinin hazırladığı dijital hikâyelerin etkisi araştırılabilir.
- Bu çalışmanın örneklemini genişletilerek dinleme tutumuna etkisi incelenebilir.

- Dijital hikâye kullanımının öğrencilerin diğer dil becerilerinin geliştirilmesine etkisi incelenebilir.
- Dinleme becerisinde oluşan tutuma dayanarak farklı kademelerde ve disiplinlerde dijital hikâye kullanımının akademik başarıya ve tutuma etkisi incelenebilir.
- Çoklu öğrenme kuramını yansıtan farklı dijital araçların, dijital hikâye formatıyla karşılaştırılmasını sağlayacak araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Al-Mansour, N. S. (2011). The effect of teacher's storytelling aloud on the reading comprehension of Saudi elementary stage students. *Journal of King Saud University-Languages and Translation*, 23(2), 69-76.
- Batluralkız, Ç. ve Karakuş Tayşi, E. (2021). Basılı ve dijital ortamlarda ortaokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin karşılaştırılması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1039-1050.
- Bilgiç Yıldız, A. ve Savaş, B. (2019). Ezop Masallarının Dinleme Becerisine Etkisi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 3(2), 185-208.
- Can, A. (2014). *Bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Ciğerci, F. M. (2015). *İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikâyelerin kullanılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Demir Atalay, T. ve Melanlıoğlu, D. (2016). Ortaokul öğrencileri için dinleme stratejileri ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (57), 1885-1904.
- Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 331-357.
- Göçen, G. (2014). *Dijital öyküleme yönteminin öğrencilerin akademik başarı ile öğrenme ve ders çalışma stratejilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Nobel Yayınları.
- Hamdy, M. F. (2017). Dijital hikâye anlatımı kullanımının öğrencilerin okuduğunu anlama ve dinlediğini anlama üzerine etkisi. *İngiliz ve Arap Dili Öğretimi Dergisi*, 8(2), 112-123.
- Hartley J. & McWilliam K. (2009). *Computational Power Meets Human Contact*. John Hartley & Kelly McWilliam (Ed). In *Story Circle-Digital storytelling around the world*. (pp. 1-15). Wiley-Blackwell.
- Kandemir, M. ve Bay, Y. (2023). Dijital hikâye kullanımının ilkököl 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etkisi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 13(2), 339-358.

- Karakoyun, F. (2014). *Çevrimiçi ortamda oluşturulan dijital öyküleme etkinliklerine ilişkin öğretmen adayları ve ilköğretim öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Karakuş Tayşi, E. ve Özbay, M. (2016) Ortaokul öğrencileri için dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 187-199.
- Küngerü, A. (2016). Bir ifade aracı olarak dijital öykü anlatımı. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*, 1(2), 33-45.
- Leech, N. L. & Onwuegbuzie, A. J. (2007). A typology of mixed methods research designs. *Qual Quant*, 43, 265-275.
- Okcan, A. (2023). *Görev temelli dil öğretim yaklaşımının 4 sınıf İngilizce dersi dinleme becerisine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Olur, B. (2021). *Sosyal bilgiler dersinde dijital hikâye kullanımı: Öğrencilerin yeterlik ve değerlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Özbay, M. (2011). *Türkçe özel öğretim yöntemleri 1 (4.baskı)*. Öncü Kitap.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Psikolojik Testler*. PDREM.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Polater, C. (2019). *İlkokul dördüncü sınıfta dijital öykü yöntemiyle değerler eğitimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi.
- Robin, B. (2006). The educational uses of digital storytelling. *Technology and Teacher Education Annual Journal*, 1(709), 1-9.
- Robin, B. R. (2008). Digital storytelling: a powerful technology tool for the 21st century classroom. *Theory into Practice*, 47(3), 220-228.
- Sadik, A. (2008). Digital storytelling: A meaningful technology-integrated approach for engaged student learning. *Educational Technology Research and Development*, (56), 487-506.
- Şimşek, B. (2012). Enhancing women's participation in Turkey through digital storytelling. *Journal of Cultural Science*, 5(2), 28-46.
- Taşer, S. (2000). *Konuşma Eğitimi*. Papirüs Yayınları.
- Turgut, G. ve Kışla, T. (2015). Bilgisayar destekli hikâye anlatımı yöntemi: Alanyazın araştırması. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2), 97-121.
- Tüfekçioğlu, B. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme etkinlikleri ile sözcük öğretimi üzerine bir araştırma: Çukurova TÖMER örneği. *E-Dil Dergisi*, (2), 35-51.

- Türk Dil Kurumu (2020). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ulum, E. (2017). *Yedinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri konularında dijital öykü hazırlama deneyimleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi.
- Ürün Karahan, B. (2020). Dinlemeye yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 1(2), 188-196.
- Yamaç, A. (2015). *İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin gelişiminde dijital hikâyelerin etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Yazar, Y. (2023). *Zihinsel imge oluşturma uygulamalarının dinleme becerisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, P. (2011). *Using digital storytelling in early childhood education: a phenomenological study of teachers' experiences* (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %50
2. yazar katkı oranı: %50

Çıkar Çatışması Beyanı:

Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı:

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı:

Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu,
Tarih: 07.06.2023, Sayı: 46

Extended Abstract

Learning a language is possible by learning basic language skills (Batluralkız & Karakuş Tayşi, 2021). Listening, one of the four language skills, is the effort to understand and interpret the narrator's message as an indispensable element of communication between people; a complex, active process that includes the act of hearing; a multifaceted phenomenon; a mental activity that requires the cognitive processes of the human brain as a purposeful action and a reflection of people's freedom of choice (Epçaçan, 2013). Listening is also the most practical activity we use to understand what is happening around us and to obtain information (Okcan, 2023). It is a process in which the sounds, expressions and noises that come to our ears are organized and attached meaning in our minds. It does not only occur with the sounds that reach our ears (Akday, 2021).

Listening can be defined as understanding, interpreting, evaluating, organizing, determining the ideas presented in a conversation, and selecting or removing things you think are worth remembering (Taşer, 2000). Listening skill, which is the basis for the development of basic skills, becomes more effective and makes understanding easier with the increase in interest

and motivation. Motivation is shaped by the attitude individuals develop towards situations. Listening attitude is readiness to listen, high motivation to perceive and focus. While these elements are fully present in strong and established attitudes, behavioral elements may be at a lower level in weaker attitudes (Karakuş Tayşi & Özbay, 2016). In the developing and changing world, materials in education change and develop as in every field. There are various methods used to develop positive attitudes and increase motivation in educational environments. Looking from past to present, overhead projectors, computers, video, projection and interactive whiteboards can be cited as examples of technologies used in educational environments. The materials that have started to be used in recent years and whose use is expected to increase from now on are; audio and 3D electronic books, online texts and virtual libraries, programmed reading teaching applications and electronic story books. Digital story, which is practiced by transferring the traditional story type, which is practiced through oral or written expression, to the computer environment using affordances of technology and multimedia tools, is one of these opportunities (Ciğerci, 2015, p. 33). These methods, developed in line with the conditions of the period in which we live, are compatible with technology and digital developments. Using digital stories in education is one of these methods.

The power of storytelling is universal and is an important method of teaching in every society. Technology, which affects every aspect of life, has enabled the stories to undergo a digital transformation in this context and has added a digital dimension by complying with the requirements of the age. As such, digital storytelling has rapidly become popular as a powerful learning tool in the educational context. What makes digital stories popular and frequently used in education is that they can be used at all levels of education and enable various types of training with different types of content. This research, which was conducted to examine the effect of digital storytelling on the listening attitudes of secondary school students, was prepared using an explanatory sequential design, one of the mixed method research designs. Mixed methods research involves collecting qualitative and quantitative data on the same basic facts in a single study or series of studies, analyzing and interpreting them (Leech & Onwuegbuzie, 2007). In the mixed method, which data will be evaluated as dominant and in what order they will be performed depends entirely on the researcher. Collecting qualitative and quantitative data sequentially or simultaneously depends on the purpose of the researcher. In the quantitative phase of the research, a quasi-experimental research design with a pretest-posttest control group, one of the experimental designs, was used. In the qualitative phase, the phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used. This design focuses on individuals or groups who experience the phenomenon examined by the research and can reflect this phenomenon (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2016).

In phenomenological research, interviews serve as the primary tool for data collection. In the research, the opinions of the students in the experimental group who were introduced to the digital storytelling application were gathered by using a "semi-structured interview form". It was conducted in the second semester of the 2023-2024 academic year, covering an 8-week

study with 72 students studying in secondary school. During the quantitative data collection phase of the research, purposeful sampling, one of the non-probability sampling methods, was used and groups with certain characteristics determined in accordance with the subject under investigation were chosen as the study group. For the data desired to be obtained in the qualitative phase of the research, participants were determined by criterion sampling, one of the purposeful sampling methods. Listening attitude scale and semi-structured interview form were used as data collection tools. In the study, the lessons of the experimental group were planned using digital storytelling, while the lessons of the control group were taught using regular methods. At the end of the experimental application, the listening attitude scale was administered as a posttest and the data were analyzed. Phenomenological design was used in the qualitative phase of the research. Interviews were conducted with 20 volunteers from the experimental group using the semi-structured interview form prepared by the researcher. The data obtained from the interviews were evaluated, and the findings were interpreted and presented. To interpret the results, the listening attitude scale pre-test and post-test scores of the experimental and the control group were compared statistically. It was observed that the arithmetic averages of the scores of the experimental group were greater than the arithmetic averages of the scores of the control group students, and as a result of the analysis, it was determined that there was a statistically significant difference. According to the findings obtained from the interviews, it was determined that the students' opinions regarding the digital story application were mostly positive. According to the research results, digital stories had a positive effect on students' views on listening attitudes.